

FALKÖPINGS KOMMUN Kommunstyrelsen	
2024 -12- 16	
Diariernr	Planbet

16 december 2024

Till:

Kommunstyrelsen
Barn- och utbildningsnämnden
Socialnämnden
Kompetens- och arbetslivsnämnden
Kultur- och fritidsnämnden
Byggnadsnämnden

För kännedom

Kommunfullmäktige

Granskning av implementering och integrering av Klimatstrategi 2021–2030

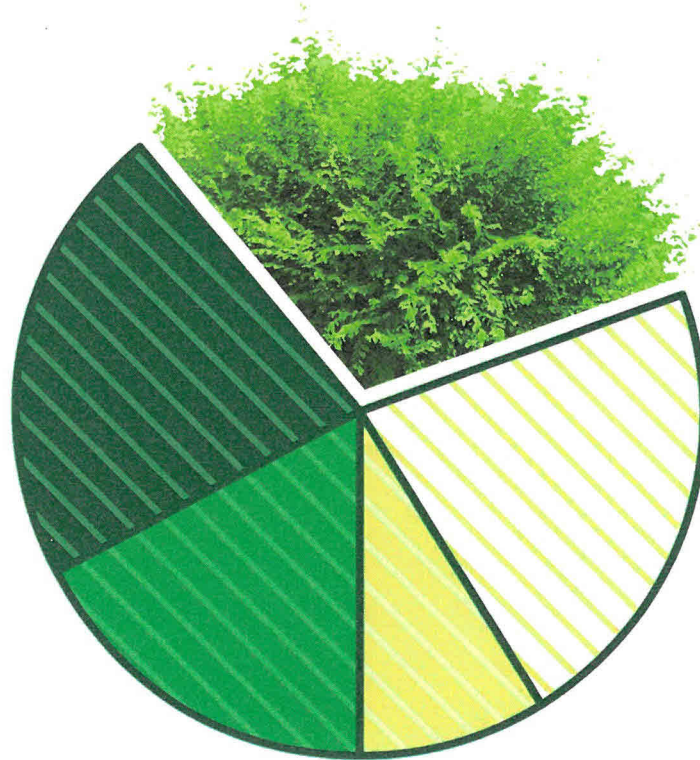
Kommunens revisorer har i samarbete med Deloitte AB genomfört en granskning avseende implementering och integrering av Klimatstrategi 2021–2030. Syftet med granskningen var att bedöma i vilken utsträckning har Falköpings kommun, genom kommunstyrelsen och nämnderna, säkerställt ett ändamålsenligt genomförande av klimatstrategin 2021–2030 för att uppnå klimatmålen. I samband med granskningen har en rapport upprättats. I rapportens sammanfattning finns iakttagelser och rekommendationer.

Vi överlämnar härmed rapporten till kommunstyrelsen och de ovan listade nämnderna och önskar få ta del av deras synpunkter på rapportens rekommendationer samt vilka åtgärder som kommer att vidtas med anledning av denna granskning. Om kommunstyrelsen eller någon nämnd inte avser att vidta åtgärder för någon av rekommendationerna, önskar vi en tydlig och konkret motivering till detta beslut.

Svar ska lämnas senast 21 februari 2025.

För kommunens revisorer

.....
Ingrid Schwanborg, ordf. kommunrevisionen

Implementering och integrering av Klimatstrategi 2021–2030

Falköpings kommun

December 2024

Innehåll

Innehåll	1
Sammanfattning	2
1. Inledning	4
2. Granskningsresultat	8
Bilagor	24

Sammanfattning

Deloitte AB har av de förtroendevalda revisorerna i Falköpings kommun fått uppdraget att genomföra en granskning avseende kommunens implementering och integrering av Klimatstrategi 2021–2030.

Revisionsfråga

I vilken utsträckning har Falköpings kommun, genom kommunstyrelsen och nämnderna, säkerställt ett ändamålsenligt genomförande av klimatstrategin 2021–2030 för att uppnå klimatmålen?

Svar på revisionsfråga

Vår sammanfattande revisionella bedömning är att Falköpings kommun till viss del har säkerställt ett ändamålsenligt genomförande av Klimatstrategi 2021 – 2030 för att uppnå klimatmålen.

Vår bedömning grundar sig på framgångar inom områden som energieffektivisering, laddinfrastruktur och medborgarengagemang. Samtidigt finns betydande brister som påverkar möjligheten att nå de ambitiösa klimatmålen, särskilt när det gäller långsiktig planering, resurstilldelning och takten i utsläppsminskningar. Dessa områden kräver omfattande åtgärder för att strategin ska nå full effekt. Den samlade bedömningen baseras på nedanstående kritiska och väsentliga iakttagelser.

Kritiska och väsentliga iakttagelser och slutsatser

- **Brist på långsiktig planering och resurser:** Klimatstrategin saknar en tydlig koppling till långsiktig planering och budgetering. Kommunstyrelsens presidium har framfört att strategin från början skulle genomföras inom nämndernas ordinarie budget och resurser, utan extra medel eller personal. Nämnderna har dock lyft att detta begränsar möjligheten att prioritera klimatåtgärder och kan påverka resultaten. *(Avsaknaden av långsiktig planering och resurser är en stor utmaning för genomförandet av strategin.)*
- **Otillräcklig takt i minskning av koldioxidutsläpp:** Kommunens årliga minskning av koldioxidutsläpp har under perioden 2017–2022 varit 4,9 %, vilket är betydligt lägre än de 12,5 % som krävs enligt klimatstrategin för att nå fossilfrihet 2045 (15 år senare än strategins mål). Denna otillräckliga takt speglar nuvarande utmaningar i att genomföra strategins åtgärder. *(Åtgärdstakten behöver öka avsevärt för att klimatmålen ska kunna nås.)*
- **Ojämn implementering mellan nämnder:** Nämnderna redovisar sitt klimatarbete i varierande grad. Vissa nämnder saknar konkreta mål eller åtgärder kopplade till klimatstrategin, och det saknas en enhetlig struktur för planering och uppföljning. *(Denna inkonsekvens försvårar ett enhetligt och ändamålsenligt genomförande av klimatstrategin.)*
- **Kommunstyrelsens uppsikt och uppföljning:** Kommunstyrelsen har en viktig roll i att följa upp klimatarbetet, och detta sker genom rapporter från nämnderna. Rapporternas kvalitet och enhetlighet varierar dock, vilket gör det svårt att säkerställa en konsekvent uppföljning. Dessutom är återkopplingen från kommunstyrelsen till nämnderna begränsad och behöver utvecklas. *(Denna brist på enhetlighet och återkoppling försvårar en effektiv styrning av strategins genomförande.)*
- **Strategins förankring i nämnder och organisationen:** Klimatstrategin är inte fullt integrerad i nämndernas arbete och uppfattas ofta som en separat uppgift snarare än en del av den dagliga verksamheten. Detta förstärks av att tjänstepersoner och politiker efterfrågar ytterligare utbildning och stöd för att kunna genomföra strategin. *(Denna bristande integrering och behov av kompetensutveckling försvagar strategins genomslag.)*

- **Avsaknad av tydliga mål från kommunstyrelsen**
Kommunstyrelsen har inte specificerat detaljerade mål för nämndernas arbete utöver de övergripande målen i klimatstrategin. Detta gör att nämnderna i hög grad själva ansvarar för att tolka och planera sitt klimatarbete. *(Tydligare målstyrning från kommunstyrelsen kan bidra till ökad samordning och tydlighet i nämndernas arbete.)*
- **Engagemang av externa aktörer:** Kommunen har framgångsrikt engagerat medborgare i sitt klimatarbete, men möjligheten att involvera företag och andra externa aktörer kan utvecklas ytterligare genom en mer strukturerad plan. *(Ökad samverkan med externa aktörer kan bidra till ett starkare klimatarbete och bredare genomslag.)*
- **Innovationsarbete och tekniska lösningar:** Kommunen har gjort framsteg inom energieffektivisering och fossilfria transporter, men innovationsarbetet behöver breddas till att omfatta fler externa aktörer och nämnder. *(Det finns potential att förbättra resultaten genom ett utökat samarbete, men detta är inte avgörande för helhetsbedömningen.)*
- **Framsteg inom specifika områden:** Kommunen har gjort framgångsrika insatser inom energieffektivisering av byggnader och installation av laddinfrastruktur. Dessa insatser är positiva exempel på arbete som bidrar till klimatmålen. *(Framgångarna visar potentialen att skala upp vissa åtgärder.)*

Rekommendationer

Kommunstyrelsen (övergripande ansvar) rekommenderas att:

- **Tydliggöra hur klimatstrategin ska konkretiseras i nämndernas verksamhetsplaner** [Klargöra riktlinjer för hur nämnderna ska bryta ner klimatstrategin och formulera kortsiktiga och långsiktiga mål som kopplar till strategins övergripande ambitioner].
- **Säkerställa förutsättningar för nämndernas klimatarbete** [Säkerställa att nämnderna har förutsättningar att prioritera och genomföra klimatstrategin inom

ramen för sina befintliga resurser, och utvärdera om det finns behov av ytterligare stöd eller organisatoriska förändringar för att höja ambitionsnivån och långsiktigheten i arbetet].

- **Samordna klimatarbetet mellan nämnderna** [Etablera regelbundna forum för samordning och erfarenhetsutbyte mellan nämnderna för att öka enhetlighet och kvalitet i klimatarbetet].
- **Införa en enhetlig uppföljning av nämndernas klimatarbete** [Säkerställa att nämndernas genomförda klimatinsatser och mål för kommande år redovisas systematiskt och enhetligt].

Samtliga nämnder (inklusive KS i egenskap av nämnd) rekommenderas att:

- **Inkludera klimatmål och åtgärder i verksamhetsplanerna** [Beskriva hur nämnden ska bidra till klimatstrategin genom mätbara mål och tydliga åtgärder i sina verksamhetsplaner].
- **Integrera klimatstrategin i den dagliga verksamheten** [Säkerställa att klimatstrategin blir en del av den ordinarie verksamheten och prioritera utbildning och stöd för tjänstepersoner där det behövs].

Jönköping den 29 november 2024

DELOITTE AB

Revsul Dedic
Certifierad kommunal revisor

Edwin Grehorn Hall
Verksamhetskonsult

1. Inledning

Bakgrund

Kommuner spelar en central roll i det lokala klimat- och hållbarhetsarbetet, där de har ansvar både för att minska sina egna utsläpp och skapa förutsättningar för en bredare klimatomställning. Detta arbete sker i linje med nationella och internationella överenskommelser, såsom Sveriges klimatmål, Agenda 2030 och Parisavtalet. För att lyckas måste kommunernas klimat- och hållbarhetsarbete vara strategiskt, långsiktigt och förankrat i tydliga mål som integreras i den dagliga verksamheten och styrningen.

Falköpings kommun antog 2021 sin klimatstrategi för perioden fram till 2030. Strategin fastställer att kommunen ska uppnå fossilfrihet och klimatneutralitet senast 2030. Som en del av strategin prioriteras områden som hållbara transporter, klimatsmarta bostäder och lokaler, samt resurseffektiva produkter och tjänster. Kommunen strävar också efter att öka produktionen av förnybar energi och genomföra åtgärder för klimatanpassning, inklusive att förstärka lokala kolsänkor. Dessa mål är inte isolerade till enskilda verksamheter, utan kräver ett brett samarbete inom hela kommunen.

Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för att leda och samordna arbetet med klimatstrategin, samtidigt som de har uppsiktsplikt över nämnderna för att säkerställa att målen uppnås. Nämnderna ansvarar i sin tur för att integrera klimatstrategins mål och åtgärder i sina respektive verksamhetsområden och budgetprocesser, vilket gör att hela kommunen måste arbeta mot samma mål och bidra till att genomföra strategin på ett effektivt sätt.

För att lyckas med implementeringen av klimatstrategin krävs flera faktorer. För det första måste strategin bygga på tydliga och mätbara mål som gör det möjligt att följa upp framstegen och justera åtgärder vid behov. Effektiv resursanvändning är också avgörande, där kommunstyrelsen och nämnderna säkerställer att tillräckliga medel och

kompetens tilldelas för att genomföra åtgärderna inom de budgetramar som är tillgängliga. Politiskt ledarskap och samordning behövs för att prioritera klimatfrågan och se till att den kontinuerligt finns med i beslutsprocesserna. Dessutom är samverkan med externa aktörer, såsom företag, medborgare och civilsamhälle, en viktig förutsättning för att mobilisera ett bredare engagemang och bidra till att genomföra klimatomställningen.

Att uppnå klimatmålen enligt strategin kräver också en kontinuerlig och systematisk uppföljning. Kommunstyrelsen måste säkerställa att avvikelser och utmaningar i genomförandet hanteras på ett snabbt och effektivt sätt för att hålla arbetet på rätt kurs.

De förtroendevalda revisorerna i Falköpings kommun har i sin riskanalys för år 2024 beslutat att utföra en fördjupad granskning av hur klimatstrategin 2021–2030 har implementerats av kommunstyrelsen och nämnderna.

Syfte och avgränsning

Granskningen avgränsas till klimatarbetet under 2024 med återblick på 2023. Granskningen fokuserar på de övergripande målen i klimatstrategin, som fossilfrihet och klimatneutralitet, samt centrala åtgärder som hållbara transporter och klimatsmarta bostäder.

Bedömningen begränsas till de åtgärder Falköpings kommun ansvarar för, medan externa aktörers insatser och tekniska utvärderingar av miljötekniska lösningar inte granskas i detalj. I stället ligger fokus på kommunens styrning, planering och uppföljning av klimatåtgärder.

Kommunala bolag nämns inte uttryckligen i kommunens klimatstrategi, men kommer under granskningen att beröras kopplat till deras bidrag till kommunens strategier.

Revisionsfråga

I vilken utsträckning har Falköpings kommun, genom kommunstyrelsen och nämnderna, säkerställt ett ändamålsenligt genomförande av klimatstrategin 2021–2030 för att uppnå klimatmålen?

Underliggande frågeställningar

För att skapa en mer sammanhängande och effektiv granskning har två ursprungliga underliggande frågor sammanslagits: ”I vilken utsträckning har klimatstrategins mål och åtgärder integrerats i kommunens styrnings- och budgetprocesser inom relevanta sektorer, som energi, transporter och byggande?” och ”I vilken utsträckning har kommunstyrelsen och nämnderna integrerat klimatstrategins mål och åtgärder i sina budgetar och verksamhetsplaner inom sina tilldelade ramar, och hur effektivt används dessa resurser för att uppnå strategins mål?” har slagits samman till en ny fråga som lyder:

”På vilket sätt har klimatstrategins mål integrerats i kommunstyrelsens och nämndernas budgetar och verksamhetsplaner, med fokus på energi, transport och byggande?”

Följande (efter justering) underliggande frågeställningar har undersökts och bedöms i denna granskning:

- Är klimatstrategin 2021–2030 tydlig och väl förankrad i kommunens organisation, och innehåller den mätbara mål och indikatorer som används för att styra och följa upp arbetet?
- Hur långt har kommunen kommit i implementeringen av klimatstrategin, och vilka resultat har uppnåtts hittills? Om kommunen inte har nått förväntade framsteg, vilka åtgärder har kommunstyrelsen och nämnderna vidtagit för att hantera eventuella avvikelser?

- Har kommunstyrelsen utövat sin uppsiktsplikt och vidtagit åtgärder när genomförandet av klimatstrategin har avvikit eller riskerat att inte uppfylla målen?
- På vilket sätt har klimatstrategins mål integrerats i kommunstyrelsens och nämndernas budgetar och verksamhetsplaner, med fokus på energi, transport och byggande?
- Hur arbetar kommunen, genom kommunstyrelsen, nämnderna och bolagen, med att engagera medborgare, företag och andra aktörer i klimatomställningen, i enlighet med klimatstrategin?
- I vilken utsträckning arbetar Falköpings kommun, genom kommunstyrelsen, nämnderna och kommunala bolag, med att integrera klimatanpassningsåtgärder och främja innovationer och nya tekniska lösningar för klimatomställningen?

Metod och granskningsinriktning

Granskningen genomförs genom dokumentgranskning, uppföljning av resultat och indikatorer, protokollsgranskning samt intervjuer med följande nyckelpersoner.:

- Kommundirektör
- Kommunstyrelsens ordförande
- 1:e vice ordförande, kommunstyrelsen
- 2:e vice ordförande, kommunstyrelsen
- Verksamhetschef samhällsbyggnad
- Två utvecklingsledare inom miljö/klimat och hållbarhet

Granskningen har delats in följande faser:

- Planering av intervjuer.
- Samla fakta/underlag genom intervjuer och dokumentgranskning.
- Genomgång, sammanställning och analys av insamlat material. Vid behov komplettering med mer material.
- Framtagning av viktiga iakttagelser och rekommendationer samt svar på revisionsfråga.
- Rapportskrivning inkl. sakavstämning.

- Presentation av granskning till revisorer.
- Godkänd rapport skickas till berörda nämnder & revisorer.

Revisionskriterier

Kommunallagen, reglementen, klimatstrategi 2021–2030 samt tillämpbara interna regelverk, policyer och beslut kopplade till hållbarhetsarbete i kommunen samt nationella eller regionala mål.

Kvalitetssäkring

Kvalitetssäkring har skett genom Deloitte:s interna kvalitetssäkringssystem. Rapporten har även kvalitetssäkrats av de intervjuade personerna.

Vår tolkning av strategin och granskningens utgångspunkter

När en strategi som *Klimatstrategi 2021–2030* innehåller både tydliga mål och vägledande principer, är det naturligt att det finns utrymme för olika tolkningar. Därför är det avgörande att vi som granskare tydligt redogör för hur vi har förstått strategins syfte och mål. Vår granskning bygger på denna tolkning, och våra analyser och slutsatser grundar sig helt på denna förståelse. Genom att tydligt beskriva vår utgångspunkt vill vi skapa en rapport som är transparent och begriplig. Vi hoppas att detta inte bara underlättar läsarens förståelse för vad som har analyserats och varför, utan också säkerställer att våra bedömningar uppfattas som rättvisa och välgrundade.

Vår tolkning av klimatstrategin

År 2021 antog kommunfullmäktige i Falköpings kommun dokumentet *Klimatstrategi 2021–2030*. Strategin är en vägledning för hur kommunen ska arbeta för att bli fossilfri och klimatneutral senast år 2030. Fossilfrihet innebär att kommunens verksamheter helt ska sluta använda fossila bränslen som olja, kol och fossil gas. Strategin tar sin utgångspunkt i den regionala satsningen *Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om*, men är anpassad efter Falköpings specifika förutsättningar och utmaningar.

Strategin lyfter fram fyra fokusområden som är avgörande för klimatarbetet:

- **Hållbara transporter** – genom att främja gång, cykling, kollektivtrafik och fossilfria fordon.

- **Klimatsmart och hälsosam mat** – med åtgärder för att minska matsvinn och stödja hållbar livsmedelsproduktion.
- **Resurseffektiva produkter och tjänster** – där cirkulär ekonomi och hållbara inköp står i fokus.
- **Sunda och klimatsmarta bostäder och lokaler** – med energieffektiva byggmetoder och klimatanpassade renoveringar.

För att stödja dessa fokusområden innehåller strategin även fyra arbetssätt och stödjer sig mot 27 av Västra Götalands klimatlöften, som tillsammans ska inspirera och vägleda kommunens klimatarbete.

Granskningens utgångspunkt

Granskningen utgår från klimatstrategin som det huvudsakliga revisionskriteriet. Strategin är den referensram vi använder för att analysera och bedöma hur väl kommunen har lyckats implementera sina klimatåtgärder. Även om andra styrande dokument och projekt kan påverka kommunens hållbarhetsarbete, är denna granskning **explicit avgränsad till klimatstrategin och dess implementering**. Andra dokument eller initiativ nämns endast om de är direkt relevanta för att förstå eller utvärdera genomförandet av strategin.

För att skapa tydlighet och transparens i vårt arbete har vi valt att tolka strategin enligt följande: Det övergripande målet – *Fossilfritt Falköping 2030* – är det centrala och mätbara målet i strategin. Fokusområdena, arbetssätten och klimatlöften ses som vägledande principer snarare än fristående eller mätbara mål. De skapar en riktning för arbetet men är inte separata delmål.

Ansvarsfördelning enligt klimatstrategin

För att förstå hur strategin genomförs är det viktigt att klargöra ansvarsfördelningen mellan kommunens olika aktörer. Enligt klimatstrategin ser denna ut som följer:

- *Kommunstyrelsen* har en samordnande roll och ansvarar för att leda klimatarbetet, säkerställa enhetligt genomförande och hantera avvikelser från målen.

- Varje *nämnd* ansvarar för att anpassa klimatstrategin till sina verksamhetsområden. De ska årligen beskriva i sina verksamhetsplaner hur de arbetar med klimatfrågor och redovisa resultatet i ordinarie verksamhetsuppföljningar.
- *Kommunledningsförvaltningen och miljöstrategen* har en stödjande roll. De identifierar och samordnar lämpliga klimatåtgärder och bidrar med expertis.
- *Verksamheterna* ansvarar för att genomföra klimatåtgärder inom sina områden och för att leverera underlag för uppföljning.

Sammanfattningsvis bygger granskningen på följande principer:

- Fossilfritt Falköping 2030 är det centrala målet som granskas.
- Fokusområdena, arbetssätten och klimatlöftena betraktas som stödjande och vägledande element snarare än mätbara mål.
- Granskningen är avgränsad till klimatstrategin, även om andra dokument och initiativ kan beröras för att ge sammanhang och förståelse.

Denna tydliga och fokuserade utgångspunkt är grunden för att skapa en rapport som är rättvis, begriplig och användbar både för läsarna och för kommunens fortsatta arbete.

2. Granskningsresultat

Utifrån genomförda intervjuer och granskat material har en övergripande beskrivning av Falköpings kommuns implementering och integrering av Klimatstrategi 2021–2030 gjorts nedan. De iakttagelser som framkommit till följd av intervjuer och dokumentstudier redogörs under den rubrik som ansetts mest lämplig.

2.0 Nuläge och utveckling

Fullmäktige i Falköpings kommun antog 2021 "Klimatstrategi 2021–2030". Strategin har i skrivande stund varit gällande i över tre år. Klimatstrategins övergripande mål är att Falköpings kommun ska vara fossilfri år 2030.

För alla Sveriges kommuner finns publikt tillgängliga data från Kolada. Koladas data ger kommuninvånare insikt i bland annat kostnader och intäkter per kommun och invånare, men även nyckeltal relaterade till klimatpåverkan, exempelvis koldioxidutsläpp. I Falköpings fall publiceras även denna data på websidan Miljöbarometern för Miljösamverkan Östra Skaraborg (MÖS), där Falköpings kommuns koldioxidutsläpp jämförs med övriga medlemskommuner i MÖS.

Data från Kolada sträcker sig från 1970 till 2022, och data från MÖS sträcker sig från 1990 till 2022. Vi har valt att se på data mellan 2017 och 2022 för att förmedla en bild av vart i klimatomställningen Falköping befinner sig i nuläget, vilken trend som går att uttyda för åren strax innan klimatstrategin antogs, samt om antagandet av klimatstrategin (2021) har påverkat trenden i någon märkbar riktning hittills. För en fullständig bild över de potentiella effekter klimatstrategin hittills har haft på kommunens utsläpp hade det varit önskvärt att även se data för 2023 och delår 2024, men de finns inte tillgängliga förrän i juni 2025, respektive juni 2026.

Diagrammen som följer visar på Falköpings kommuns resultat jämfört med medeltalet för alla Sveriges kommuner, medeltalet för Västra Götalands läns kommuner, och medeltalet för Västra Götalandsregionen. Slutligen presenteras ett diagram där Falköpings kommuns resultat jämförs med medlemskommunerna i MÖS. All data

presenteras per invånare. Notera att skalan kan skilja sig åt mellan olika diagram. I Bilaga A återfinns de underliggande värdena för diagrammen.

Det första diagrammet (Diagram 1) visar Falköpings kommuns utsläpp av växthusgaser totalt. Av de fyra områdena utvalda för jämförelse har Falköping näst högst totalt utsläpp av växthusgaser under alla sex åren. En viss minskning har skett från 2017 (6,9 ton/inv) till 2022 (6,4 ton/inv). Sammantaget kan sägas att Falköping följer den nedåtgående trenden för de jämförda områdena, men med lägst procentuell minskning sedan 2017.

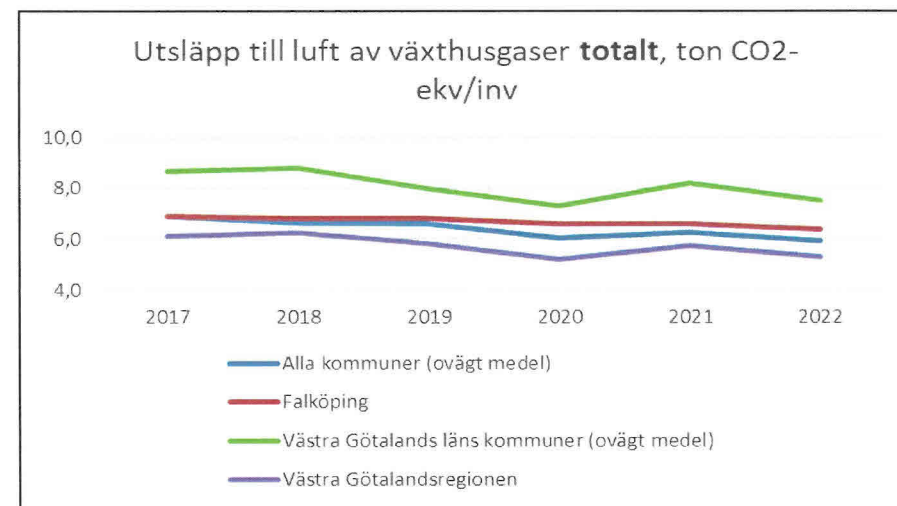

Diagram 1 – Utsläpp av växthusgaser totalt, ton CO₂-ekvivalent per invånare.

Det andra diagrammet (Diagram 2) visar Falköpings kommuns utsläpp av växthusgaser inom industri. Som framgår av diagrammet och underliggande data (Bilaga A) har Falköpings kommun 0 eller näst intill 0 ton utsläpp per invånare genomgående för perioden. De låga utsläppen inom industrin är positivt, men samtidigt ett resultat av mindre industriverksamhet per invånare i kommunen än Västra Götaland och riket sammantaget.

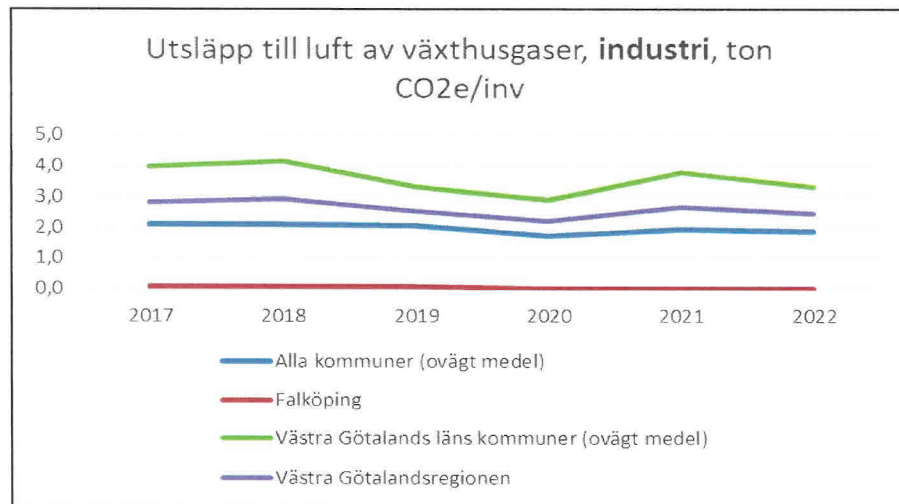

Diagram 2 – Utsläpp av växthusgaser, industri, ton CO2-ekvivalent per invånare.

Det tredje diagrammet (Diagram 3) ger en tydlig bild över det viktiga jordbruk som bedrivs inom Falköpings kommun. I kontrast till industrin (Diagram 2) bedrivs mycket jordbruksverksamhet inom kommunen, vilket också ger utslag på sektorns utsläpp.

Falköpings kommun har mer än dubbelt så höga utsläpp av växthusgaser inom jordbruk som det jämförda området med näst högst utsläpp. Detta har som sagt sin naturliga förklaring i det stora jordbruket som bedrivs i kommunen, vilket gör det svårt att dra allt för stora slutsatser vid jämförelse med andra kommuner, både inom regionen och på nationell nivå. Däremot kan ingen minskning av utsläpp inom jordbruket uttydas av diagrammet eller underliggande data (Bilaga A).

I stället har en ökning med 0,1 punkter skett sedan 2017. Trenden för de jämförda områdena är stabil, där Falköpings kommun är det enda området där en förändring skett, och det i fel riktning, om än marginellt.

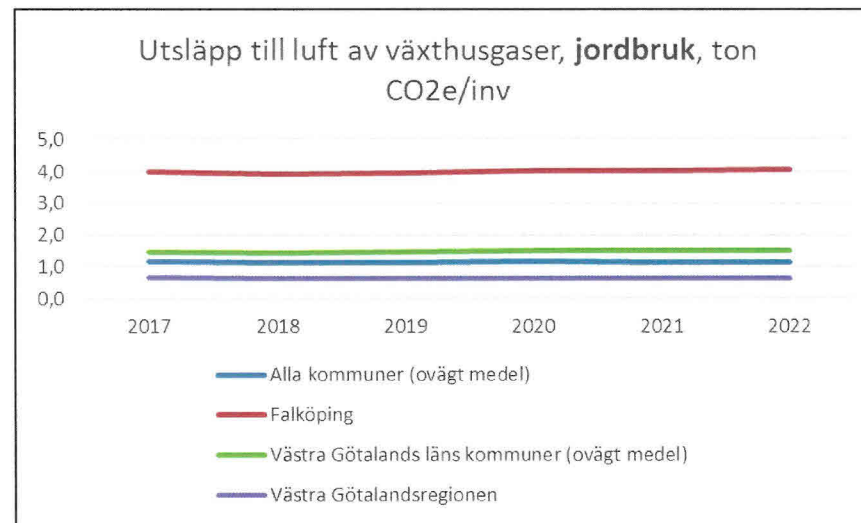

Diagram 3 – Utsläpp av växthusgaser, jordbruk, ton CO2-ekvivalent per invånare.

Det fjärde diagrammet (Diagram 4) visar Falköpings kommuns utsläpp av växthusgaser från transporter. Nyckeltalet inkluderar all form av transport, både i kommersiella- och privata syften. Sett till den geografiskt centrala positionen såväl Skaraborg som Falköping har, samt kommunens omfattande geografi med stor andel landsbygd, är resultatet för kommunen något förvånande, i positiv bemärkelse.

Falköpings kommun har för perioden genomgående näst lägst resultat av de jämförda områdena. Kommunen följer den nedåtgående trenden för de jämförda områdena, med en minskning på 0,3 ton/inv sedan 2017.

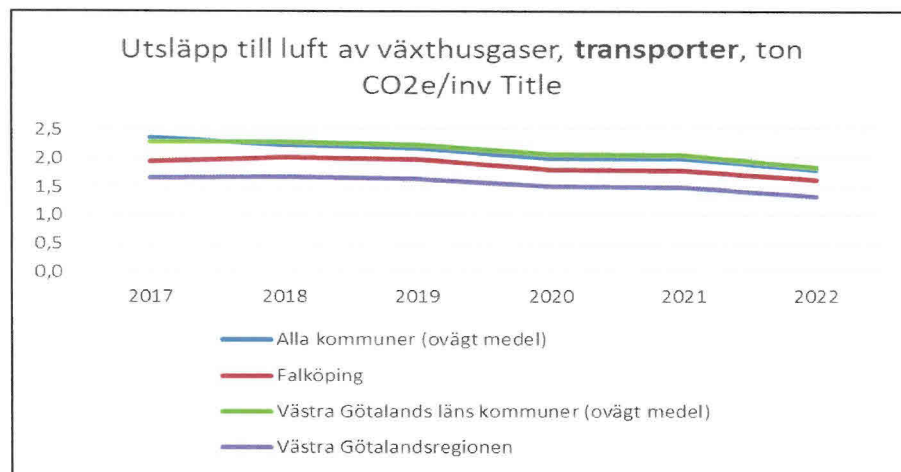

Diagram 4 – Utsläpp av växthusgaser, transporter, ton CO2-ekvivalent per invånare.

Det femte diagrammet (Diagram 5) visar en jämförelse mellan Falköpings kommun och medlemskommunerna i Miljösamverkan Östra Skaraborg (MÖS). Inkluderat i jämförelsen är också snittet för alla MÖS-kommuner, samt rikssnittet.

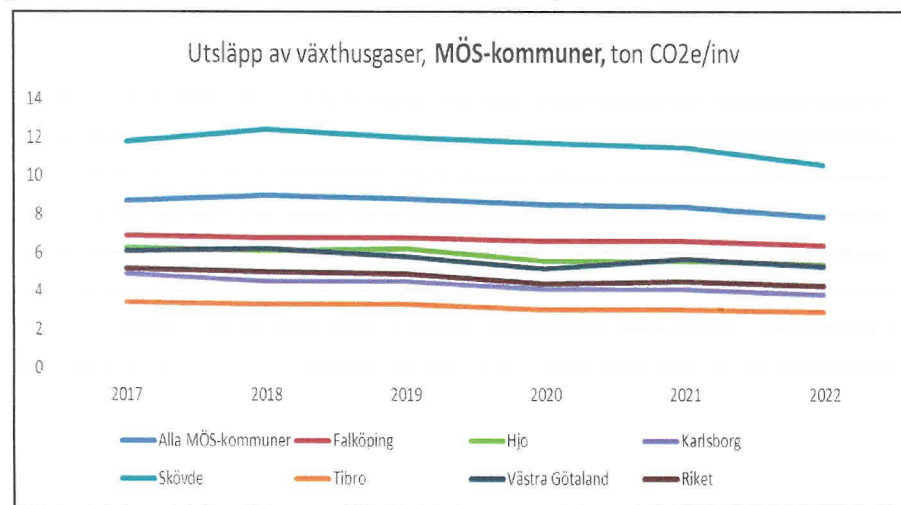

Diagram 5 – Utsläpp av växthusgaser, MÖS-kommuner, ton CO2-ekvivalent per invånare.

Högre utsläpp av växthusgaser än Falköpings kommun per invånare har bara Skövde och genomsnittet för MÖS-kommunerna. Alla medlemskommuner inom MÖS har tillsammans med genomsnittet för riket minskat sina utsläpp av växthusgaser sedan 2017.

Slutsats

Som framgår av diagrammen har antagandet av klimatstrategin inte haft någon stor effekt på Falköpings utsläpp av växthusgaser till och med 2022, dit tillgängliga data sträcker sig. Av diagrammen framgår att utsläpp av koldioxid följer trenden för övriga jämförda områden inom alla nyckeltal. Ser man däremot till de lite mer detaljerade underliggande data (Bilaga A) som ligger till grund för diagrammen framgår det att Falköpings kommun är det område som haft sämst procentuell utveckling inom alla områden förutom utsläpp inom industri. Detta stämmer både för perioden 2017–2022 och för perioden 2021–2022, då klimatstrategin varit gällande. Minskningar av utsläpp har skett inom alla nyckeltal förutom jordbruk, men minskningarna är sämre än motsvarande för de jämförda områdena.

Som exempel kan totala utsläpp av CO2-ekvivalent per invånare lyftas, där Falköping har minskat med 7% sedan 2017, medan resterande jämförda områden har minskat med 13–14%. Samma förhållande återfinns under perioden 2021 – 2022, där Falköping minskade sina utsläpp med 3%, medan resterande jämförda områden minskade sina utsläpp med 5–8%.

Då data endast finns att tillgå till och med 2022 går det inte att uttala sig om hur kommunens utsläpp av växthusgaser utvecklats under 2023 och 2024. Däremot ger tillgängliga data en tydlig bild över de utmaningar kommunens organisation står inför för att nå det övergripande målet i klimatstrategin – att vara fossilfria år 2030.

2.1 Är klimatstrategin 2021–2030 tydlig och väl förankrad i kommunens organisation, och innehåller den mätbara mål och indikatorer som används för att styra och följa upp arbetet?

Av "Klimatstrategi 2021–2030" framgår att det övergripande målet för kommunens klimatstrategi är att nå ett fossilfritt Falköping 2030. Fossilfrihet likställs i detta fall med att kommunens organisation ska vara fritt från fossilbränsle, vilket förklaras som att

den direkta användningen av olja, kol och fossil gas ska ha upphört. Som avhandlats i inledningen tolkar inte vi det som att klimatstrategin har några underliggande mätbara mål. Av fokusområdena, arbetssätten och klimatlöftena framgår vad kommunen ska arbeta med, men generellt sett inte på ett konkret eller mätbart sätt. Ambitionsnivån och mätbarheten i det övergripande målet för strategin återspeglas inte i fokusområdena och arbetssätten, vilket enligt vår tolkning gör utfallet av det övergripande målet till det enda mätbara målet inom strategin.

Som exempel kan nämnas ”Fokusområde 2: Klimatsmart och hälsosam mat”. Inom fokusområdet nämns minskat matsvinn, att främja hållbart lantbruk, och klimatsmarta inköp av livsmedel. Alla tre satsningar har tydliga handlingar beskrivna och är relevanta inom ramen för klimatomställning. Däremot framgår inte hur mycket matsvinnet ska minska, hur främjandet av hållbart lantbruk mäts, eller hur stor andel av alla inköp som ska vara klimatsmart. Vid en binär tolkning av fokusområdena och arbetssätten går det inte att avgöra när eller om ett fokusområde eller arbetssätt är uppfyllt. Majoriteten av fokusområdena och arbetssätten har ingen given koppling till det övergripande målet för strategin, att nå fossilfrihet år 2030.

Av klimatstrategin framgår vidare att kommunen ska ta ett aktivt ansvar tillsammans med andra, och att fokus ligger i att nå klimatmålen inom den egna organisationens alla verksamheter. Åtgärder kommunen planerar att vidta fastställs i kommunens flerårsplan och i årliga verksamhetsplaner för varje nämnd. Av strategin framgår att kommunen har en koldioxidbudget som noggrant följs och som kan användas som indikator på hur väl arbetet med klimatomställningen i kommunen går. Med grund i koldioxidbudgeten kan de åtgärder kommunen vidtas justeras för att nå målen i budgeten. Kommunens koldioxidbudget är ett digitalt verktyg framtaget av Uppsala universitet. Budgeten uppdateras årligen, med målet att Falköpings geografiska kommun ska efterleva Parisavtalet 2045. Budgeten motsvarar den mängd fossil koldioxid som får släppas ut i Falköping kommuns geografiska område från och med idag till dess att Falköping är fossilfritt och koldioxidneutralt. Under perioden 2017 – 2022 minskade kommunen sina koldioxidutsläpp med i genomsnitt 4,9%. För att vara fossilfria 2045, vilket är 15 år efter klimatstrategins horisont, behöver Falköping minska sina koldioxidutsläpp med 12,5% årligen från och med 2024. Det innebär att den

minskningstakt som hållits 2017–2022 behöver nästintill tredubblas. Fortsätter kommunen med dagens utsläppsnivåer är den återstående koldioxidbudgeten förbrukad inom 8 år.

Av intervju med tjänstepersoner bekräftas att kommunen inte har minskat sina utsläpp i den takt som skulle behövas för att hålla budgeten på sikt. Av ytterligare en tjänsteperson uttrycks att kommunstyrelsen gör tillräckligt, och att det snarare är omvärlden som behöver bli mer ambitiös i sin målsättning, genom att exempelvis göra det mer olönsamt att släppa ut koldioxid. Regulatoriskt stöd inom såväl Sverige som Europa krävs enligt tjänstepersonen för att koldioxidminskningarna ska accelereras och för att Parisavtalet ska nås. Av strategin framgår att samtliga nämnder i kommunen i sina årliga verksamhetsplaner ska beskriva hur nämnden kommande år ska arbeta med klimat utifrån de beskrivna områden och målsättningar som framgår av klimatstrategin. Nämndernas planerade klimatarbete redovisas och följs upp i ordinarie verksamhetsuppföljning, där det också framgår vilket arbete som har gjorts och hur det bidrar till målsättningarna i klimatstrategin.

Nedan följer en sammanställning i tabellform över innehållet i de olika nämndernas verksamhetsplaner för 2024–2026. Tabellen visar på om klimatstrategin nämns i nämndens verksamhetsplan, om nämnden kopplar insatser till de utpekade fokusområdena i strategin, om nämnden har tydliga mål kopplat till klimatstrategin, samt om målen är mätbara vid uppföljning.

	Nämner i verksamhetsplan	Kopplar till fokusområden	Tydliga mål	Mätbar uppföljning av mål
BN				
BUN				
KS				
KAN				
KF				
SMS				
SN				

Tabell 1 – ”Verksamhetsplan för år 2024–2026”, innehåll per nämnd

Som framgår av tabellen varierar vad som lyfts i de olika nämndernas verksamhetsplaner, men även till vilken detaljnivå klimatstrategin inkluderas i

verksamhetsplanerna. De tre översta nämnderna i tabellen (BN, BUN och KS) har baserat på verksamhetsplanerna god förankring av strategin, medan resterande fyra har varierande grad av bristfällig förankring. Sämst förankring av klimatstrategin, baserat på verksamhetsplaner, har KAN, KF och SN. De nämner klimatstrategin i sina respektive verksamhetsplaner, men kopplar inte till dess fokusområden, och presenterar heller inga tydliga och mätbara målsättningar inom ramen för strategin. Baserat endast på verksamhetsplaner är förankringen av klimatstrategin i de olika nämnderna bristfällig.

Som exempel studeras byggnadsnämndens (BN) verksamhetsplan lite mer i detalj av oss. Av byggnadsnämndens verksamhetsplan för 2024–2026 framgår att nämnden valt att bryta ned de fyra övergripande målen, som kommunfullmäktige fastställt inom vision, mål och styrning, till det egna ansvarsområdet. För respektive av de fyra övergripande målen har byggnadsnämnden tagit fram delmål och mätbarhet för varje delmål. Tydligast koppling till klimatstrategin, där klimatstrategi ges en egen rubrik, har det övergripande målet *Skapa förutsättningar för ett attraktivare Falköping*. Där framgår de insatser byggnadsnämnden valt att fokusera på inom respektive fokusområde för klimatstrategin (Hållbara transporter, Klimatsmart och hälsosam mat, Förnybara tjänster och resurseffektiva produkter och tjänster, Sunda och klimatsmarta bostäder och lokaler). Nämnden har satt upp delmål med tydlig mätbarhet som kopplar till varje delmål. Bland målen finns viss koppling till de insatser nämnden planerar inom varje fokusområde.

Av intervju med tjänsteperson framgår att klimatstrategin togs fram genom en inkluderande process som engagerade över hundra tjänstepersoner från olika förvaltningar i nämnden. Processen bidrog till en stark initial förankring i kommunen, som uppges ha avtagit något sedan strategin antogs. Strategins omfattning och innehåll har ändrats över tid, från ett initialt omfattande utkast till ett kortare format på fyra sidor och slutligen en omarbetning till tolv sidor. Av intervju med tjänsteperson uppges att förändringarna gjordes för att möta politiska önskemål, men att de kan ha lett till att vissa viktiga detaljer och nyanser har gått förlorade, vilket i sin tur kan påverka styrningen och tydligheten. Strategin har tydlig koppling till det regionala initiativet

”Klimat 2023 – Västra Götaland ställer om”, samt de klimatlöften kommunerna i Västra Götalandsregionen frivilligt kan anta och arbeta för.

Implementeringen av klimatstrategin uppges av intervju med tjänsteperson variera mellan nämnderna. Strategin uppges vara välförankrad i formell mening i ordinarie budgetuppföljningar, delårsrapporteringar och hur varje nämnd formellt arbetar med det. Däremot lyfts av tjänsteperson att det krävs att strategin blir en mycket tydligare del av det ordinarie arbetet i organisationen, och att perspektivet införlivas bättre än det historiskt har gjort.

Vidare framgår av intervjuer med tjänstepersoner att strategin snarare upplevs som ett stöd för prioriteringar än ett dokument som ställer nya krav – strategin hjälper verksamheten att strukturera i de redan befintliga kraven och riktlinjerna gentemot externa aktörer. Av en tjänsteperson framgår att klimatstrategin har påverkat sättet att arbeta väldigt lite, och att det alltid finns andra uppdrag, indikatorer och lagkrav som är av större vikt än klimatstrategin.

Strategin uppges till varierande grad vara integrerat som en del av det dagliga arbetet i verksamheterna. Av tjänstepersonerna framgår att vissa verksamheter har en tydlig koppling till strategin i sina verksamhetsplaner och sin styrning, och att strategin på så sätt är en naturlig del av det dagliga arbetet. Andra verksamheter uppger att strategin tas hänsyn till på förvaltningsnivå, men att det längre ut i verksamheten inte finns någon medvetenhet om strategin. Förvaltningsledningen säkerställer ändå att verksamheten arbetar i linje med strategin, utan att verksamheten nödvändigtvis känner kopplingen till strategin. Arbetet med strategin är enligt en tjänsteperson inte alls integrerat i det dagliga, och ingen ansats har tagits för att integrera det. Arbetet med- och uppföljningen av strategin är något som hanteras när det behövs, även då flera inom förvaltningen ser arbetet som något viktigt. Insats sker oftast vid påminnelse eller genomgång av utvecklingsledningarna, eller efter behov, exempelvis inför verksamhetsredovisning.

Av tjänstepersonerna framgår att kommunstyrelsen inte har satt några indikatorer eller mål inom klimatstrategin som nämnden följs upp på. Inte heller inom nämnden finns indikatorer eller mål för uppföljning. Detta är något som en nämnd nu själva ser över,

då det enligt tjänstepersonen helt och hållet är upp till nämnden själv att introducera de mätetal som anses relevanta. Av en tjänsteperson nämns att det mest intressanta och relevanta vore att mäta det dagliga i varje verksamhet, och att göra det varje dag. Vidare lyfts att det är svårt att lyckas synliggöra det arbete som genomförs i verksamheterna, och att det finns svårigheter i att mäta strategins framsteg längs vägen.

I klimatstrategin lyfts fyra arbetssätt, fyra fokusområden och fyra prioriterade områden för att skapa en bred samhällsomställning. Av intervju med tjänsteperson framgår att arbetssätten och fokusområdena inte kan ses som delmål till strategin.

Arbetet med klimatstrategin redovisas årligen i varje nämnds verksamhetsplan och följs upp i samband med årlig verksamhetsredovisning. Av intervju med politikerna uttrycks ett behov av att utveckla uppföljningen, delvis för att få ett bättre underlag som kan användas för jämförelse mellan nämnderna, men också för att kunna sätta större press på nämnderna i arbetet. Vidare framgår att det pågår ett arbete med gemensamma mallar för redovisning. Mallarna ämnar underlätta redovisningen för nämnderna, likställa arbetet och ambitionsnivån mellan nämnderna, samt underlätta jämförelse mellan nämnder.

Bedömning och kommentarer

Vår samlade revisionella bedömning är att klimatstrategin till viss del är förankrad i kommunens organisation, men att den inte innehåller mätbara mål och indikatorer som används för att styra och följa upp arbetet.

Vår bedömning baseras på nedanstående iakttagelser, kommentarer och slutsatser: Baserat endast på verksamhetsplanerna, där nämnderna ska beskriva hur de under kommande år ska arbeta med klimat, råder det en stor variation i hur förankrad klimatstrategin är i kommunens organisation. Verksamhetsplanerna tyder på god förankring i tre av nämnderna, men bristfällig förankring i resterande fyra.

Strategin bedöms väl förankrad sett till det formella, så som uppföljningstillfällen och delårsrapporter. Däremot bedöms strategins faktiska implementering i kommunorganisationen ligga efter. Det arbete som genomförs i linje med

klimatstrategin i verksamheterna ses som en tillkommande arbetsuppgift, inte som något integrerat i det dagliga arbetet.

Ansvar för arbete inom klimatstrategin är decentraliserat till varje nämnd. Kommunstyrelsen har inte satt några mål eller indikatorer för klimatarbetet. Om mål eller indikatorer finns är de satta av nämnderna själva, men inte alla nämnder har satt mål, mätetal eller indikatorer för uppföljning.

Som redogjorts för i inledningen av rapporten är vår tolkning att klimatstrategin endast har ett övergripande mål – att kommunen ska vara fossilfri år 2030. Utöver det övergripande målet tolkar inte vi det som att strategin har några delmål som underbygger det övergripande målet. Vi kan inte heller efter intervjuerna göra någon annan tolkning än att klimatstrategins egentligen enda mål är att uppnå fossilfrihet i kommunen år 2030. Kommunens koldioxidbudget kan ses som ett sätt att göra målet om fossilfrihet följbart över tid, men inga åtgärder har vad som kommunicerats till oss vidtagits till följd av budgetens utfall.

Uppföljning av nämndernas klimatarbete sker årligen genom nämndernas verksamhetsredovisning, samt genom de tertiärrapporter kommunstyrelsen nås utav.

2.2 Hur långt har kommunen kommit i implementeringen av klimatstrategin, och vilka resultat har uppnåtts hittills? Om kommunen inte har nått förväntade framsteg, vilka åtgärder har kommunstyrelsen och nämnderna vidtagit för att hantera eventuella avvikelser?

Av "Klimatstrategi 2021–2030" framgår att målsättningen med klimatstrategin är att den ska resultera i årlig utsläppsminskning i linje med Falköpings koldioxidbudget.

Enligt "Uppföljning av klimatstrategi 2021–2030" och enligt intervju med kommunens utvecklingsledare inom klimat och miljö är kommunen mål med klimatstrategin ambitiöst, och arbetet med klimatstrategin behöver växlas upp för att nå målet i strategin.

Av "Uppföljning av klimatstrategi 2021–2030" framgår att för att minska utsläppen i den takt som anges av koldioxidbudgeten måste var sjunde fossilaktivitet (exempelvis

bilresa, flygresor, köp av plastprodukt) fasas ut redan 2024. Av den koldioxidbudget som tagits fram för Falköpings kommun framgår som tidigare nämnts att kommunen behöver minska sina utsläpp med 12,5% årligen fram till och med 2045. Av kommunstyrelsens mötesprotokoll från september 2024 framgår en medvetenhet om att de klimatpåverkande utsläppen behöver minska kraftigt i Falköpings kommun, och att snabba och kraftfulla åtgärder är av största vikt för att nå målen i klimatstrategin.

Som framgår av klimatstrategin ska genomförandet av strategin både följas och styras ur ett helhets- och framtidsperspektiv. Nämnderna upprättat årligen en verksamhetsredovisning som används för uppföljning och analys av det föregående året. Samtliga nämnders verksamhetsredovisningar sammanfattas i "Uppföljning av klimatstrategi 2021–2030".

Av "Uppföljning av klimatstrategi 2021–2030" och varje nämnds verksamhetsredovisning framgår en variation i till vilken grad nämnderna kopplar sitt arbete under det föregående året i till klimatstrategin.

Nedan följer en sammanställning i tabellform över innehållet i de olika nämndernas verksamhetsredovisningar år 2023. Tabellen visar på om klimatstrategin nämns i nämndens verksamhetsredovisning, om nämnden kopplar insatser under det gångna året till de utpekade fokusområdena i strategin, om nämnden följer upp på tydliga mål, samt om de målen redogörs för på ett mätbart sätt.

	Nämner i verksamhetsredovisning	Kopplar till fokusområden	Tydliga mål	Mätbar uppföljning av mål
BN				
BUN				
KS				
KAN				
KF				
SMS				
SN				

Tabell 2 - Nämndernas innehåll i "Verksamhetsredovisning 2023"

Som framgår av tabellen varierar vad som lyfts i de olika nämndernas verksamhetsredovisningar, men även till vilken detaljnivå klimatstrategin inkluderas. Kopplingen till klimatstrategin är betydligt svagare i nämndernas

verksamhetsredovisningar än vad den är i verksamhetsplanerna (Tabell 1). Endast byggnadsnämnden redogör för det arbete som genomförts inom ramen för klimatstrategin under det gångna året, baserat på de kriterier som använts för att skapa tabellen.

Barn- och utbildningsnämnden nämner inte över huvud taget klimatstrategin i sin verksamhetsredovisning.

Byggnadsnämnden redogör i sin verksamhetsredovisning för de insatser som gjorts inom klimatstrategins varje fokusområden, bland annat det pågående arbetet med förtätning. Vidare kopplar de arbetet med förtätning till pågående arbete med bevarande av jordbruksmark, klimatvänliga transporter och planläggning för natur vid förtätning. Klimatstrategin tillägnas i byggnadsnämndens verksamhetsredovisning ett eget delkapitel. Slutligen redovisas nämndens delmål och mätbara resultat, som innehåller mål relaterade till klimatstrategin.

I kommunstyrelsens verksamhetsredovisning nämns klimatförändringar och dess konsekvenser under *Omvärldsförändringar 2023*. Stort fokus tillägnas klimatomställning och kommunens klimatstrategi främst under kommunens andra övergripande mål. Arbetet för fossilfri uppvärmning i kommunala fastigheter och arbete för att främja hållbara transporter nämns, tillsammans med bland annat arbete för ökade godstransporter via tåg. Det saknas tydlig koppling till hur kommunstyrelsen bidragit till varje fokusområde i klimatstrategin och hur kommunstyrelsen på ett mätbart sett uppnått resultat i relation till sina mål.

I kompetens- och arbetslivsnämndens verksamhetsredovisning nämns att SKR identifierat klimat som ett av fem övergripande områden där förändringar starkt påverkar Sverige och övriga världen. Vidare resonerar nämnden kring klimatflyktingar, och vilka konsekvenser det kan få för SFI-undervisningen i kommunen. Störst påverkan på klimatstrategin uppger sig nämnden ha i frågor som rör cirkularitet av möbler, delningsekonomi och digitala lösningar som minskar antalet resor. Det saknas helt delmål kopplat till klimatstrategin och koppling till hur nämnden bidragit till varje fokusområde i klimatstrategin.

Kultur- och fritidsnämnden arbetar med *Gröna jobb* där klimattänk och biologisk mångfald ständigt ska vara i fokus. Därtill har nämnden anordnat nationaldagsfirande med hållbarhet

och mångfald i fokus, arbetat med elbesparingsåtgärder och anordnat konstutställning med klimatfokus. Ingen explicit koppling till klimatstrategins fokusområden finns, och heller inga mål tydligt kopplat till kommunens klimatarbete.

Nämnden för samhällsskydd mellersta Skaraborg nämner att de ser samverkan för att nå klimatstrategin som en bra metod, där samarbete med andra aktörer såväl som med medarbetare krävs. Under året har projektet *Friska brandmän* startats, vilket bland annat medför att material som används inom räddningstjänsten kommer tvättas och rengöras i Falköping, vilket minskar behovet av interna transporter. Nämnden redogör inte för något annat klimatrelaterat arbete som genomförts under året. Inga tydliga kopplingar till klimatstrategins fokusområden eller mål framgår av verksamhetsredovisningen.

Socialnämnden nämner inte klimatstrategin i sin verksamhetsredovisning. Nämnden listar tre aktiviteter med koppling till klimatarbete. Målen omfattar optimerad användning av lokaler och bilar, digitalisering och omställning av bilparken till fossilfria bilar och ökad användning av elcyklar. Aktiviteterna kopplas inte till något av klimatstrategins fyra fokusområden. Inga mål relaterade till klimatstrategin följs upp i verksamhetsredovisningen.

Av intervju med politikerna framgår att en utvecklingsledare inom hållbarhet tillsattes i samband med att klimatstrategin antogs. I nuläget har kommunen en utvecklingsledare inom miljö och klimat, och en utvecklingsledare inom hållbarhet, som även inkluderar social hållbarhet.

Ett klimatväxlingssystem har implementerats, vilket fungerar som ett styrmedel som reglerar hur och i vilken utsträckning arbetsresor sker. Om exempelvis resor med egen bil eller flyg ändå sker tillkommer en avgift som tillsammans blir en budget som ska användas för klimatåtgärder i den nämnd där resorna uppstått. Systemet uppges ha minskat arbetsresor till fördel för digitala möten. Resepolicyn och systemet för klimatväxling argumenteras samtidigt vara orimligt, då vissa roller har behov av resande med egen bil för att tillgodose uppdrag på flera olika orter inom kommunen. Systemet går således emot kommunens vilja att tillgängliggöra verksamhet inom hela kommunens geografiska gränser.

Därtill har specifika initiativ skett med bakgrund i klimatstrategin, såsom installation av laddstolpar, användning av cirkulära möbler, ökning av antalet elbilar inom kommunens organisation och införande av cykelgarage.

Av tjänstepersonerna lyfts upphandling och inköp som något som har fokuserats på sedan klimatstrategin antogs, men också som något som kräver fortsatt arbete. Tydligare klimatkrav i upphandling och inköp uppges det kunna arbetas mer med. Upphandling och inköp sker inom den gemensamma upphandlingsenheten med åtta andra kommuner, belägen i Skövde kommun. Upphandlingsenheten uppges vara medveten om klimatstrategin och vilka riktlinjer som finns, men att det kan skilja sig åt mellan olika upphandlingar i vilken omfattning det är möjligt att ställa olika typer av krav. Detta innebär att nämnderna vars arbete följs upp av kommunstyrelsen inte har det slutliga mandatet vid upphandling och inköp, vilket av en tjänsteperson uppges teoretiskt sätt kunna leda till att nämnden blir inmålad i ett hörn.

Det förekommer en variation i till vilken utsträckning tjänstepersonerna upplever att klimatstrategin lett till påtagliga förändringar i det dagliga arbetet. Av intervjun framgår att en tjänsteperson endast upplever förändringar inom upphandling och byggnationer, och att framstegen hittills inte ligger i linje med kommunens övergripande ambitionsnivå. En annan tjänsteperson upplever tydligare konkreta åtgärder inom det dagliga arbetet, främst kopplat till byggnader och transporter, men ytterligare förbättringspotential uppges finnas framför allt inom att utvärdera risker av klimatförändringar på samhällsbyggnadsprojekt. Av en tjänsteperson nämns det utmanande att få en översiktlig bild av hur olika nämnder och projekt bidrar till klimatmålen, vilket hade kunnat åstadkommas genom en gemensam, central och digitaliserad rapportering från varje nämnd.

Behovet av utbildning, kompetensutveckling och kapacitetsbyggande inom klimat- och hållbarhetsfrågor lyftes under flera av intervjuerna med tjänstepersoner. Intervjuerna pekar på att kompetensutveckling för såväl politiker som tjänstepersoner på alla nivåer hade gynnat klimatstrategins genomförande. Högre kompetens hade lett till välinformerade beslut om klimatåtgärder, samt stärkt förståelsen för strategin och dess genomförande i hela den kommunala organisationen. Vidare nämns under intervjuer med tjänstepersoner att verksamheten inte i tillräcklig grad utnyttjar de två utvecklingsledarna inom klimat och

miljö. Mer nytta av resurserna hade kunnat dras främst i det löpande arbetet, och på så sätt få en tydligare integrering och förankring i verksamheternas dagliga arbete. Detta uppges i sin tur kunna leda till bättre vetskap om parallella initiativ mellan nämnderna, vilket ökar den gemensamma nyttan och resurseffektiviteten.

Att vara fossilfria 2030 bedöms av alla intervjuobjekt mycket ambitiöst och svårt att uppnå med nuvarande resurser och teknik. Mycket av arbetet för att nå dit uppges kvarstå, men små steg tas hela tiden. Det uppges inte vara aktuellt att omvärdera strategin eller överväga revidering av klimatstrategins mål – snarare uppges att kommunen ska vara nöjd över de resultat som hittills åstadkommit. Vidare nämns omvärldens betydelse för att nå målen, där allt från global- till regional politik lyfts som viktiga möjliggörare för att nå kommunens ambitiösa mål. Politikens vilja och stabilitet inom den egna kommunen nämns som en viktig möjliggörare för tillfället, men som något föränderligt med potential att påverka klimatstrategins genomförande framåt. För att säkerställa strategin framåt krävs därför tydligare förankring och institutionalisering i verksamheterna.

Det råder delade meningar kring vad som hade behövts för att kommunen skulle kommit längre med implementeringen av strategin och nått högre resultat hittills. Av några av intervjuerna med tjänstepersoner nämns att öronmärkta medel för arbete i linje med klimatstrategin hade underlättat verksamheternas implementering och integrering, samt signalerat vikten av att arbeta med strategin. Av intervjuer med andra tjänstepersoner samt politikerna argumenteras att tillsatta medel snarare leder till att den omställning som förväntas uteblir, och att tillsatta medel snarare möjliggör för mottagaren av medlen att arbeta på samma sätt som förut, men med något extra vid sidan om. Slutligen nämns att mer tid och resurser för kommunstyrelsen krävs för att arbeta med- och accelerera arbetet med strategin.

Bedömning och kommentarer

Vår samlade revisionella bedömning är att kommunen inte har kommit speciellt långt i implementeringen av klimatstrategin, och att resultat av strategin till viss del har uppnåtts. Vidare bedömer vi att kommunstyrelsen och nämnderna till viss del har vidtagit åtgärder för att hantera eventuella avvikelser.

Vår bedömning baseras på nedanstående iakttagelser, kommentarer och slutsatser: Ytterligare en utvecklingsledare har tillsatts sedan klimatstrategin antogs, och ett system för klimatväxling har kopplats till mötes- och resepolicy. Därtill har en rad klimatfrämjande insatser gjorts både inom den egna organisationen och inom den geografiska kommunen, såsom satsningar inom den egna fordonsflottan samt installation av elbilsinfrastruktur.

Baserat endast på verksamhetsredovisningarna, vilket är ett av få tillfällen då kommunstyrelsen genomför formell uppföljning av nämndernas arbete med klimatstrategin, är implementeringen av klimatstrategin i nämnderna högst bristfällig. Däremot ska nämnas att nämnderna själva väljer vad som lyfts i verksamhetsredovisningen och hur redovisningen av det sker. Detta är något som med stor sannolikhet förbättras kommande år, då nämnderna kommer att rapportera enligt en gemensam mall för första gången år 2025. Att nämnderna idag väljer att redovisa sitt eventuella arbete med hållbarhet i så begränsad utsträckning tyder enligt oss på bristande implementering av strategin, oavsett standardiserade mallar eller ej.

Tjänstepersonerna förmedlar en varierande bild av vilka effekter klimatstrategin hittills har haft i det dagliga arbetet, och att arbete i linje med klimatstrategin generellt ses som en tillkommande arbetsuppgift som utförs vid behov. Mer utbildning och kompetensutveckling lyfts som medel för tydligare förankring genom hela organisationen, men även att verksamheterna i större utsträckning löpande tar hjälp av utvecklingsledarna. Det råder delade meningar kring om dedikerade budgetmedel för arbete i linje med klimatstrategin hade stjälp eller hjälpt implementeringen.

Samtliga intervjuobjekt ser målet med klimatstrategin – att kommunen är fossilfri 2030 – som högst ambitiöst, och i många fall svåruppnått. Ingen omvärdering av målsättningen har skett från kommunstyrelsen eller nämnderna. Inga direkta avvikelser har i nuläget identifierats, då nämnderna själva väljer vad de rapporterar. Däremot införs en gemensam rapporteringsmall som möjliggör jämförelse och kravställande mot nämnderna, vilket vi väljer att se som en åtgärd för att accelerera arbetet framåt.

I inledningen av rapporten redogörs för Falköpings kommuns utsläpp av växthusgaser 2017–2022. Utvecklingen fram till och med 2022 visar att kommunen minskar sina utsläpp år för år, men att det sker i en lägre takt än snittet för regionens kommuner, rikssnittet och medlemskommunerna i Miljösamverkan Östra Skaraborg (MÖS). Även koldioxidbudgeten, som har en 15 år längre tidshorisont än klimatstrategin, visar att utsläppen behöver minska i nästintill tre gånger så snabb takt de kommande 20 åren för att nå Parisavtalet. Baserat på diagrammen, koldioxidbudgeten och intervjudata som uttrycker att arbetet behöver accelereras, bedömer vi att kommunen ännu inte nått förväntade framsteg av strategin.

2.3 Har kommunstyrelsen utövat sin uppsiktsplikt och vidtagit åtgärder när genomförandet av klimatstrategin har avvikit eller riskerat att inte uppfylla målen?

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt är en central del av dess ansvar inom den kommunala förvaltningen och regleras i kommunallagen (KL), 6 kap. 1 §. I praktiken innebär denna plikt att kommunstyrelsen ska ha kontinuerlig och aktiv tillsyn över hur nämnder, bolag, stiftelser och andra verksamheter som kommunen har intressen i sköter sina uppgifter och efterlever fattade beslut samt gällande lagar och regler. Uppsiktsplikten innebär dock inte att KS övertar nämndernas operativa ansvar. Kommunstyrelsen är inte en överordnad instans utan fungerar snarare som en kontroll- och samordningsfunktion. KS bör slutligen sammanställa sina observationer i en uppsiktsrapport till kommunfullmäktige. Deras ansvar är att säkerställa att nämnderna lever upp till sitt uppdrag och att verksamheten bedrivs enligt lagar och riktlinjer. Om nämnderna inte vidtar tillräckliga åtgärder, kan KS signalera detta till kommunfullmäktige, som har den yttersta beslutsmakten över resursfördelning och mål.

Av "Klimatstrategi 2021–2030" framgår, som nämnts under tidigare underliggande frågeställning, att genomförandet av klimatstrategin ska följas och styras ur ett helhets- och framtidsperspektiv. Samtliga nämnder ska årligen i verksamhetsplan beskriva hur de kommande år ska arbeta med klimat utifrån beskrivna områden och målsättningar. Det planerade klimatarbetet redovisas till och följs upp i ordinarie

verksamhetsuppföljning där det framgår vilket arbete som har gjorts samt hur det har bidragit till målsättningarna i strategin.

Vidare framgår av "Klimatstrategi 2021–2030" att genomförandet av strategin säkras och integreras genom att kopplas tydligt till den ordinarie budgetprocessen.

Under innevarande år har ett antal uppföljningar av arbetet med klimatstrategin genomförts. Utvecklingsledarna inom miljö och klimat har med fokus på klimatstrategin följt upp alla nämnders verksamhetsredovisningar för 2023 och alla nämnders verksamhetsplaneringar för 2024–2026. Därtill har det samlats in inspel och stöd från externa klimatexperter från den regionala satsningen *Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om*. Av dokumentet "Klimatuppföljning: Inspel till Falköpings kommun från samordnarna i Klimat 2030" framgår att nämnderna har ansvar att ta till sig de rekommendationer i dokumentet som känns relevanta och möjliga att agera på.

Kommunstyrelsen har etablerat en uppföljningsmall för klimatstrategin. Vid verksamhetsredovisningen för 2023 användes uppföljningsmallen endast av en nämnd, vilket av "Uppföljning av klimatstrategi 2021–2030" uppges kan bero på att den inte är tillräckligt användarvänlig.

Av kommunstyrelsens mötesprotokoll från september 2024 framgår att det arbete som genomförts hittills och det arbete som planerats för 2024 inte räcker för att nå en fossilfri kommunorganisation 2030. För att nå målen i klimatstrategin lyfts samverkan mellan olika aktörer, och att ännu fler aktörer inom kommunen behöver ta en aktiv roll i klimatomställningen.

Av intervju med politikerna framgår att ansvaret för implementeringen av klimatstrategin delegerats till nämnderna, vilket stärker nämndernas lokala ansvar, samt anpassar strategin till nämndernas specifika kontexter. Kommunstyrelsen följer upp nämndernas klimatarbete genom nämndernas årliga verksamhetsredovisning samt tertialrapporter. Därtill nämns under en intervju med tjänsteperson att kommunstyrelsens utskott för stöd och service regelbundet får rapporter om klimatåtgärder, vilken praktiskt fungerar som en informationskanal till kommunstyrelsen för pågående klimatinsatser. Kommunstyrelsen uppger att de följer olika mätetal, där uppföljning av koldioxidbudgeten för att mäta och följa upp

utsläppsminskningar i den geografiska kommunen är det som explicit nämns. Vidare framgår av intervju med politikerna att utvecklingsledarna inom klimat och miljö ofta besöker kommunstyrelsens sammanträden i olika ärenden.

Gemensamt för alla intervjuerna är att det framgår förbättringspotential i uppföljningen från kommunstyrelsen, både gällande kravställande och ett gemensamt rapporteringssystem med uniform rapporteringsmall, vilket idag saknas.

Rapporteringen av nämndernas klimatarbete uppges i verksamheterna vara en tydligt tillkommande arbetsuppgift, som behöver göras smidigare att genomföra. Vidare framgår att kommunstyrelsen i hög grad förlitar sig på utvecklingsledarnas sammanställningar snarare än att driva en självständig, central uppföljning.

Av en tjänsteperson lyfts en önskan av att kunna se på gemensam nytta från alla kommunens nämnder, snarare än att rapportera i de silos som kommuner idag behöver göra. Nuvarande nationella uppföljningssystem, där resultat presenteras på förvaltningsnivå, argumenteras begränsa det potentiella lärandet inom kommunen, mellan nämnder. Detta lyfts särskilt med de olika nämndernas påverkansmöjligheter i åtanke, där exempelvis samhällsbyggnadsnämnden har större möjlighet att minska sina koldioxidutsläpp än vad kompetens- och arbetsmarknadsnämnden har.

Av en tjänsteperson framgår tvivel kring kommunstyrelsens engagemang i arbetet med klimatstrategin, med ett generellt ojämnt engagemang mellan olika ledamöter. Vidare uttrycks att nämnderna inte får någon respons på de verksamhetsplaner som årligen upprättas, men att det förutsätts att kommunstyrelsen tar del av verksamhetsplanerna och att de tar sitt ansvar kopplat till de.

Av intervjuerna och de material vi har tagit del av framgår inga exempel på åtgärder som vidtagits när genomförandet av klimatstrategin har avvikit eller riskerat att inte uppfylla målen, bortsett från det kommande införandet av gemensam rapporteringsmall.

Bedömning och kommentarer

Vår samlade revisionella bedömning är att kommunstyrelsen till viss del har utövat sin uppsiktsplikt och vidtagit åtgärder när genomförandet av klimatstrategin har avvikit eller riskerat att inte uppfylla målen.

Vår bedömning baseras på nedanstående iakttagelser, kommentarer och slutsatser:

Kommunstyrelsen nås minst tre gånger årligen av redovisningar av nämndernas klimatarbete – i tertial 1, tertial 2 och den årliga verksamhetsredovisningen. Därtill har det i år genomförts en grundlig uppföljning av varje nämnds verksamhetsplan och verksamhetsredovisning med inslag av externa experter. Den formella delen av uppsikt och uppföljning bedömer vi således god.

Uppföljningen från kommunstyrelsen uttrycks dock av flera intervjuer ha förbättringspotential, och sett till verksamhetsredovisningarna kan det argumenteras att innehållet är för varierande och håller för låg nivå för en tillfredsställande uppföljning. Ingen återkoppling ges till nämnderna efter upprättade verksamhetsplaner, vilket leder till att kvaliteten och innehållet i planerna och nämndernas kommande arbete inte säkerställs. Det i sin tur kan leda till mindre ambitiösa satsningar på klimatarbete i nämnderna, om några satsningar sker alls.

Kommunstyrelsen har vidtagit åtgärder för att skapa en uniform och jämförbar redovisning från nämnderna. Vår bedömning är att det nya redovisningssystemet i och med mallen kommer att förbättra kommunstyrelsens möjligheter till kvalitativ uppföljning och uppsikt. Den nya mallen blir gällande från och med 2025 års verksamhetsredovisning.

2.4 På vilket sätt har klimatstrategins mål integrerats i kommunstyrelsens och nämndernas budgetar och verksamhetsplaner, med fokus på energi, transport och byggande?

Klimatstrategins integrering i budgetar

Av "Klimatstrategi 2021–2030" framgår att klimatstrategins genomförande säkras och integreras i kommunens styrsystem genom att kopplas tydligt till den ordinarie budgetprocessen. Kommunens budgetar presenteras i "Flerårsplan 2024–2026". Flerårsplanen innehåller bland annat budgetar för nämnderna, investeringar, resultat,

drift och större investeringsprojekt. Kommunens klimatsatsningar omnämns i inledningen av flerårsplanen, och lyfts under "Vision, mål och styrning" som en av kommunens politiska prioriteringar i förarbetet till flerårsplanen. Denna politiska prioritering är inte något som speglas i ekonomiska termer i flerårsplanen. Inga ekonomiska medel öronmärks för arbete i linje med klimatstrategin, eller för arbete med klimatomställning över lag.

Som framgår av tidigare underliggande frågeställning berörs klimatstrategin i låg grad även i nämndernas verksamhetsredovisningar för 2023 (Tabell 2). Klimatstrategin berörs i större utsträckning i nämndernas verksamhetsplaner för 2024–2026 (Tabell 1), om än med stor variation mellan nämnderna. Gemensamt för varje nämnd är att klimatstrategin inte återspeglas i de budgetar som presenteras i varje nämnds verksamhetsplanering. Inga medel har, enligt budgetarna, öronmärks för arbete i linje med klimatstrategin. Inte heller i nämndernas verksamhetsredovisningar för 2023 redogörs för de medel som använts för att uppnå strategins mål.

Av intervju med politikerna framgår att prioriteringar har gjorts inom ramen för den befintliga budgeten, och att resurser omfördelats för att täcka upp för klimatåtgärder. Att tillföra extra budgetmedel för att arbeta med omställningsarbete argumenteras av två av intervjuerna leda till en långsammare och sämre omställning, och att det snarare handlar om att få ordinarie budgetmedel att arbeta på ett annat sätt än de historiskt sett har gjort. Att inte tillföra extra budgetmedel till nämnderna är alltså ett medvetet val av kommunstyrelsen för att förändra hela den kommunala organisationens arbetssätt i grunden och skapa en djupgående förståelse för vad klimatåtgärderna innebär. Att tillföra budgetmedel argumenteras leda till fördröjning av den förändring kommunen vill åstadkomma. Dessutom argumenteras att budgetmedel *har* tillsatts och att en omfördelning av resurser har skett. Det tydligaste exemplet på det ges i form av de två utvecklingsledarna inom klimat och miljö.

Nämndernas verksamhetsplaner, resursallokering och arbete med klimatåtgärder

Av intervju med tjänsteperson framgår att verksamhetsplanen tagits fram av ledningsgruppen, verksamhetschefer, utvecklingsledare inom digitalisering, ekonomer, kvalitetsutvecklare, ordförande och presidiet i den aktuella nämnden. Detta breda

engagemang kring verksamhetsplanen gör att den får genomslag i hela nämnden, samt sätter positiv press på politiken i genomförandet av planen då de själva är med i framtagandet. Att vissa nämnder har mindre detaljerade verksamhetsplaner utan uttryckliga mål (Tabell 1) uppges av tjänstepersonen troligen inte bero på en rädsla för att bli uppföljd på de mål som sätts. Snarare har de nämnderna gjort mindre detaljerade verksamhetsplaner utan tydliga och mätbara mål då verksamhetsplanen ses som ett dokument bland många, och att tillräcklig tid inte avsätts för att arbeta med det.

Nämndernas verksamhetsplaner för 2024–2026 redovisar inte heller några medel öronmärka för arbete i linje med klimatstrategin. Kommunstyrelsen nämner driftsprojekt relaterade till klimat och miljö, men att de är externfinansierade och ligger utanför budgetförutsättningarna. Det uttrycks ingen explicit koppling till kommunens klimatstrategi i kommunstyrelsens verksamhetsplan där driftsprojekten lyfts.

Avsaknaden av extratillsatta budgetmedel resoneras av de intervjuade tjänstepersonerna kunna leda till att nämnderna inte alltid kan rättfärdiga kostnader för mer klimatvänliga alternativ. Detta kan i sin tur återspeglas i nämndernas verksamhetsplaner på kort sikt, och leda till att mer långsiktiga mål inte formuleras i verksamhetsplanerna. Redan existerande resursbrist och ständiga prioriteringskonflikter mellan kortsiktiga behov och långsiktiga klimatåtaganden i nämnderna lyfts av tjänstepersonerna, och något som än tydligare understryker behovet av budgettillskott för att arbeta med klimatåtgärder. Avvägningen mellan kortsiktiga behov och långsiktiga klimatåtaganden uppges vara särskilt påtagligt i kommunens mindre nämnder, vilket leder till en ojämn implementering av strategin mellan olika delar av kommunens organisation.

Av tjänstepersonerna lyfts att de ettåriga verksamhetsplanerna ytterligare försvårar möjligheten att på ett strategiskt och långsiktigt sätt frigöra medel för arbete i linje med klimatstrategin. Ett behov av att integrera längre målperioder för att effektivisera resursanvändningen i klimatstrategin lyfts under en intervju med tjänsteperson. Svårigheten i att arbeta långsiktigt i verksamhetsplanen lyfts konkret av en tjänsteperson. Av intervjun framgår att nämnden har satt klimatmål, men att långsiktiga

investeringar i linje med målet kräver längre planeringsperioder än vad den årliga budgeten och årliga verksamhetsplanen tillåter. Av intervjun lyfts vidare att klimatåtgärder planeras inom ramen för nämndens budget, men att de begränsade resurserna försvårar åtgärdernas genomförande och samtidigt minskar dess omfattning.

Avsaknad av extratillsatta budgetmedel och begränsningarna i de ettåriga verksamhetsplanerna, i samband med ett decentraliserat ansvar i klimatstrategins genomförande, kan medföra variation i prioriteringar och ambitioner mellan nämnder. Detta kan i sin tur påverka måluppfyllelsen i klimatstrategin. För att uppnå mer konsekvens och likriktade ambitionsnivåer mellan nämnderna argumenteras av tjänstepersonerna ett införande av gemensamma riktlinjer och centraliserade mål, samt att kommunstyrelsen säkerställer resurssättning och stöd för arbetet.

En osäkerhet kring kommunstyrelsens långsiktiga prioriteringar och stöd för klimatstrategin lyftes av en tjänsteperson, vilket lett till att kommunledningen efterfrågats tydligare kommunikation kring prioriteringarna.

Energi, transport och byggande

Av intervju med politikerna framgår att specifika åtgärder inom energi, transport och byggande har genomförts. Inom energi lyfts att kommunen har arbetat med energieffektivisering i sina byggnader sedan 2010, och att nya fastigheter byggs med högsta energiklassning, vilket dessutom resulterar i möjligheten för gröna lån, lägre räntekostnader och lägre driftskostnader.

Inom transport uppges storsatsningen på Marjarps logistikcenter för att möjliggöra och bidra till mer hållbara transporter. Därtill uppges av intervju med politikerna att kommunen driver frågor om att ställa om transportfordon till det miljövänliga drivmedlet HVO100, samt att kommunen ställer krav på att alla skolskjutsar ska vara Euro 6-klassade och köra på hållbara bränslen. Vidare framgår planer på att ställa om och arbeta mer med kommunens egen fordonsflotta, delvis genom ett eventuellt tillsättande av en fordonsstrateg.

Inom byggande lyfts av intervju med politikerna återigen byggnation av fastigheter med högsta miljöklassning, men även yteffektivisering inom kommunen. Yteffektiviseringen

som klimatfråga ämnar enligt intervjun att bidra till minskat behov av uppvärmning och att använda de lokaler som står tomma, vilket kommer arbetas mer med kommande år.

Av intervju med politikerna framgår slutligen att flera delar av arbetet inom energi, transporter och byggande har pågått under många år, även innan klimatstrategin antogs 2021.

Bedömning och kommentarer

Vår samlade revisionella bedömning är att kommunstyrelsen och nämnderna inte har integrerat klimatstrategins mål och åtgärder i sina budgetar, men till viss del i sina verksamhetsplaner.

Sektorer som energi, transport och byggande ges strategiskt fokus, men återfinns inte i budgetprocesser med explicita kopplingar till klimatstrategin. Kommunstyrelsen och nämnderna har till stor del allokert resurser på ett effektivt sätt för att uppnå strategins mål.

Vår bedömning baseras på nedanstående iakttagelser, kommentarer och slutsatser:

Av kommunstyrelsen och nämndernas budgetar är det svårt att uttyda att kommunen arbetar med en högst ambitiös klimatstrategi, då inga ekonomiska medel explicit tillsatts eller öronmärkts för klimatarbetet. Detta gäller för både kommunstyrelsen och de olika nämnderna. Att inte tillsätta extra budgetmedel är ett medvetet val av kommunstyrelsen, som ämnar leda till att nämnderna på ett bättre sätt tar till sig de nya förutsättningarna och införlivar de i verksamheternas alla delar. Dock lyfts kommunens klimatsatsningar som en av kommunens politiska prioriteringar i flerårsplanen för 2024–2026.

Inte heller för arbete med klimatomställning inom energi, transport och byggande har vi kunnat se att det finns extratillsatta budgetmedel. Däremot lyfts arbetet med energi, transport och byggande som något som arbetas aktivt med under intervjuer av såväl kommunstyrelse som av tjänstepersoner. Om arbetet med Marjarps logistikcenter och kommunens energieffektivisering i egna lokaler kan argumenteras vara ett resultat av klimatstrategin är svårt att uttala sig om. Likaså är det svårt att säga till vilken grad satsningarna inom energi, transport och byggande integrerats i tillräcklig utsträckning i

kommunens styrningsprocesser. Däremot är det tydligt att de tre områdena ges stort fokus och att de har givits stort fokus även innan klimatstrategin antogs.

Att säga att arbete i linje med klimatstrategin inte är resurssatt alls stämmer inte. Till hjälp för nämndernas klimatarbete finns två utvecklingsledare, en inom miljö och klimat och en inom hållbarhet. Därtill har omfördelning av resurser skett, och tid har tillägnats såväl framtagande av strategin som uppföljningsarbete och extern expertis. Att däremot inga öronmärkta budgetmedel tillsatts bedömer vi kan leda till att mindre ambitiösa mål sätts på nämndnivå, och att klimatfrågan hamnar efter i prioriteringsordning. Detta är tydligt inte minst hos de mindre nämnderna, vilket i sin tur kan leda till skillnader i vilket arbete olika nämnder kan utföra.

Verksamhetsplanerna och de klimatrelaterade mål som eventuellt presenteras där begränsas av formerna för verksamhetsplaneringen samt möjligheten för mer långsiktiga investeringar. Detta har lett till osäkerhet hos verksamheterna gällande vilket stöd och vilken prioritering klimatarbetet har, även på kommunstyrelsenivå.

2.5 Hur arbetar kommunen, genom kommunstyrelsen, nämnderna och bolagen, med att engagera medborgare, företag och andra aktörer i klimatomställningen, i enlighet med klimatstrategin?

Av kultur- och fritidsnämndens verksamhetsredovisning 2023 framgår de positiva effekterna med att använda evenemang som metod för att höja medvetenhet kring specifika ämnen och frågor. Nämnden har under 2023 själv eller i samarbete med andra aktörer anordnat en rad evenemang och utställningar. Nationaldagsfirandet anordnades med fokus på klimat och mångfald, och konstutställningen "Who cares?" hade ett tydligt fokus på klimatkrisen och användes som plattform för kommunens klimatarbete.

I kultur- och fritidsnämndens verksamhetsplan för 2024–2026 framgår att nämnden har delansvar för klimatlöfte nummer tre: "Vi involverar invånare i alla åldrar i klimatarbetet". Vidare nämns nämndens viktiga roll i kunskapspridning och påverkansarbete i klimatomställningen, tillsammans med nämndens goda förutsättningar för att ta en aktiv roll i klimatomställningen. Tydligast koppling till

klimatlöftet återfinns under Mål 2, "Skapa förutsättningar för ett attraktivare Falköping" i nämndens verksamhetsplan. För att nå klimatomställning arbetar nämnden med konst och kultur, evenemang och projekt som verktyg för att få medborgare att känna stolthet och ambassadörskap för Falköping som kommun.

Inga konkreta exempel på planerade insatser inom konst och kultur, evenemang eller projekt ges av verksamhetsplaneringen.

Av intervjuer med tjänstepersoner och politiker framgår att kommunen årligen arrangerar hållbarhetsfestival och ett evenemang kring Earth Hour. Det bekräftas att det arrangerats en konstutställning med klimatfokus, och att det därtill har skapats en digital yta på kommunens webbsida. Därutöver uppges klimatdagar på förskolor, skolor, äldreboenden och liknande genomföras i linje med klimatstrategins ambition. Dessa arrangemang uppges vara viktiga plattformar som ökar allmänhetens engagemang och medvetenhet kring klimatfrågor.

Arbete med engagemang av medborgare framgår av intervjuer med tjänstepersoner variera mellan de olika nämnderna. Detta lyfts som något naturligt, där vissa nämnder har större möjlighet att göra operativa förändringar och bidra till mätbara skillnader i linje med klimatstrategin, medan andra har större möjlighet och inflytande att engagera medborgare genom kultur, utbildning och fysiska möten. Detta leder enligt tjänstepersonerna till att skolan och kulturförvaltningen arbetar mycket med engagemang av medborgare, medan samhällsbyggnad inte har något specifikt initiativ för att engagera medborgare.

Av intervjuer med både politiker och tjänstepersoner framgår stor potential till utökat samarbete med- samt engagemang av företag i det lokala näringslivet. Företag uppges träffas av de medvetandeskapande satsningar som riktas mot kommunens medborgare i stort, men inga konkreta exempel på hur just företag engageras ges. Kommunens roll i att engagera företag argumenteras snarare vara att fungera som en samtalspart i företagets resa framåt. Trycket på att företagen ska förändras kommer snarare från medborgarna själva, vilka är föremål för de medvetandeskapande insatserna. Av intervju med tjänsteperson uppges att samtal förs med näringslivet i kommunen, och att en samsyn kring klimatomställningen finns.

Falköpings kommun samarbetar bland annat med Lunds universitet i ett forskningsprojekt kring rättvis klimatomställning. Kommunen företräds i projektet av en av utvecklingsledarna inom klimat och miljö. Därtill finns goda relationer och samarbeten även med Göteborgs Universitet.

Av en tjänsteperson framgår att kommunen ser över möjligheten att koppla kriterier inom hållbarhet och klimat till erhållande av föreningsbidrag. Detta skulle tydligt förankra kommunens klimatarbete och bidra till engagemang hos medborgare aktiva inom föreningsliv. Vidare framgår av tjänstepersonen att Falköping i sådana fall skulle vara den första kommunen i Sverige att arbeta med hållbarhetskriterier för erhållande av föreningsbidrag.

Bedömning och kommentarer

Vår samlade revisionella bedömning är kommunen, genom kommunstyrelsen och nämnderna, till stor del arbetar med engagemang av medborgare, företag och andra aktörer i klimatomställningen, i enlighet med klimatstrategin.

Vår bedömning baseras på nedanstående iakttagelser, kommentarer och slutsatser: De olika nämnderna har varierande möjlighet att engagera medborgare. De nämnderna där det mest naturligt faller sig att engagera medborgare gör det i stor utsträckning. Det gäller främst kultur- och fritidsnämnden samt barn- och utbildningsnämnden, där nämndens huvudsakliga ansvarsområden innebär engagemang, utbildning och fysiska möten med invånare.

Hos andra nämnder där engagemang av medborgare inte är en lika naturlig del av det dagliga arbetet sker sådana aktiviteter i väldigt mycket mindre utsträckning, eller inte alls, baserat på den information vi har att tillgå.

Engagemang av företag är svårare, och faller snarare inom kommunstyrelsens eller näringslivsrådets ansvarsområden. Inga konkreta exempel på engagemang av företag kan ges, mer än att samsyn på klimatstrategin uppges finnas. Påverkan av företag sker

främst genom kommunmedborgarna, vilka är föremål för medvetandeskapande insatser flera gånger per år. Förbättringspotential i engagemang av företag finns.

2.6 I vilken utsträckning arbetar Falköpings kommun, genom kommunstyrelsen, nämnderna och kommunala bolag, med att integrera klimatanpassningsåtgärder och främja innovationer och nya tekniska lösningar för klimatomställningen?

Av "Klimatstrategi 2021–2030" framgår att fyra arbetssätt ska kombineras för att skapa den breda omställning av samhället som är nödvändig för att nå klimatmålen. Ett av arbetssätten är *Satsa på innovationer*, där nya angreppssätt och samarbete med forskare, industriell symbios och ny teknik ska göra kommunen till en växtplats för framtidens klimatsmarta produkter och samhällslösningar.

Av intervju med politikerna framgår att kommunen har satsat på tekniska transportlösningar, såsom laddstolpar, elbilar och cykelgarage för att arbeta mot klimatstrategins mål. Därtill samarbetar kommunen med externa aktörer, bland annat flera universitet, samt deltar i regionala nätverk som uppges främja innovation och tekniska innovationer. Vidare finns planer på ytterligare deltagande i strategiska innovationsprogram för hållbara städer, där "Viable Cities" nämns som exempel. Av intervju med tjänsteperson framgår att innovationer och tekniska lösningar som kan gynna klimatomställning är något som ingår i läroplanerna i skolan, framför allt på högskolan och i gymnasiet.

Kommunen uppges av tjänsteperson arbeta med såväl fossilfria transporter, biogasanläggningar, energieffektiviseringar och ett antal andra tekniska lösningar inom samhällsbyggnad. Däremot framgår av tjänsteperson att de innovationsprojekt som genomförs av kommunen generellt sett är centraliserade till att endast involvera utvecklingsledarna. Även då en nämnd hade sett ett värde i att driva egna innovationsprojekt finns inte strukturerna eller resurserna för att själva genomdriva dessa.

Som nämnts under tidigare underliggande frågeställning samarbetar kommunen med Lunds universitet i ett forskningsprojekt kring rättvis klimatomställning.

Forskningsprojektet ämnar ge svar på hur olika grupper i ett samhälle, även på kommunnivå, påverkas av lokal klimatpolitik, där vissa grupper ofta gynnas mer än andra. Kommunen företräds i projektet av en av utvecklingsledarna inom klimat och miljö. Utvecklingsledarna har därtill nära kontakt med andra universitet och högskolor, där Göteborgs Universitet nämns som exempel. På Göteborgs Universitet har en av utvecklingsledarna föreläst och tagit in studenternas perspektiv på kommunens arbete. Utvecklingsledarna uppmanas att ansöka om forsknings- och samarbetsprojekt med såväl regionen, forskningsinstitut och universitet.

Ett ännu tätare samarbete med externa aktörer, däribland universitet och företag, lyfts av intervjuer med tjänstepersoner ytterligare kunna driva på innovationer och tekniska lösningar i linje med klimatomställningen. Vidare nämns en förhoppning om att kopplingen mellan innovation, tekniska lösningar och specifika förvaltningar blir tydligare framträdande, vilket det förväntas bli i framtiden.

Bedömning och kommentarer

Vår samlade revisionella bedömning är att Falköpings kommun, genom kommunstyrelsen och utvecklingsledarna arbetar med att främja innovationer och nya tekniska lösningar för klimatomställningen i hög utsträckning.

Däremot finns ingen tydlig koppling till kommunala bolag eller nämnderna.

Vår bedömning baseras på nedanstående iakttagelser, kommentarer och slutsatser:
Kommunstyrelsen arbetar, genom utvecklingsledarna, med innovationer, forskningsprojekt och samarbeten med forskningsinstitut i hög utsträckning. Arbetet bedöms välmotiverat och uppmanat av kommunstyrelsen, och som en välförankrad del i klimatstrategin. Det forskningsprojekt som just nu pågår bedöms relevant för kommunen.

Nämnders egna satsningar på innovation och tekniska lösningar är inte en naturlig del i kommunen i nuläget, vilket faktiskt efterfrågas under intervjuer med tjänstepersoner. Däremot står det klart att kommunens satsningar på tekniska lösningar i form av fossilfria transporter och energieffektiviseringar angränsar till nämndernas

verksamheter, och att de på så sätt är involverade i kommunens sammantagna satsningar.

Ännu tätare samarbeten inom innovation med externa aktörer efterfrågas, och återigen att satsningar på innovationer och nya tekniska lösningar ännu tydligare kommer verksamheterna till gagn.

Bilagor

Bilaga A – Underliggande data med procentsatser

		2017	2018	2019	2020	2021	2022	% sedan 2017	% sedan 2021
Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO ₂ -ekv/inv	Alla kommuner (ovägt medel)	6,9	6,6	6,6	6,0	6,2	5,9	-14%	-5%
Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO ₂ -ekv/inv	Falköping	6,9	6,8	6,8	6,6	6,6	6,4	-7%	-3%
Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO ₂ -ekv/inv	Västra Götalands läns kommuner (ovägt medel)	8,7	8,8	7,9	7,3	8,2	7,5	-14%	-8%
Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO ₂ -ekv/inv	Västra Götalandsregionen	6,1	6,2	5,8	5,2	5,7	5,3	-13%	-7%
		2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Utsläpp till luft av växthusgaser, industri, ton CO ₂ e/inv	Alla kommuner (ovägt medel)	2,1	2,1	2,1	1,7	1,9	1,9	-11%	-4%
Utsläpp till luft av växthusgaser, industri, ton CO ₂ e/inv	Falköping	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	-86%	-25%
Utsläpp till luft av växthusgaser, industri, ton CO ₂ e/inv	Västra Götalands läns kommuner (ovägt medel)	4,0	4,2	3,3	2,9	3,8	3,3	-17%	-13%
Utsläpp till luft av växthusgaser, industri, ton CO ₂ e/inv	Västra Götalandsregionen	2,8	2,9	2,5	2,2	2,7	2,5	-12%	-8%
		2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Utsläpp till luft av växthusgaser, jordbruk, ton CO ₂ e/inv	Alla kommuner (ovägt medel)	1,2	1,1	1,1	1,2	1,1	1,2	-2%	1%
Utsläpp till luft av växthusgaser, jordbruk, ton CO ₂ e/inv	Falköping	4,0	3,9	4,0	4,0	4,0	4,1	2%	1%
Utsläpp till luft av växthusgaser, jordbruk, ton CO ₂ e/inv	Västra Götalands läns kommuner (ovägt medel)	1,5	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5	1%	1%
Utsläpp till luft av växthusgaser, jordbruk, ton CO ₂ e/inv	Västra Götalandsregionen	0,7	0,6	0,7	0,7	0,6	0,6	-2%	0%
		2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Utsläpp till luft av växthusgaser, transporter, ton CO ₂ e/inv	Alla kommuner (ovägt medel)	2,4	2,2	2,2	2,0	2,0	1,8	-24%	-10%
Utsläpp till luft av växthusgaser, transporter, ton CO ₂ e/inv	Falköping	1,9	2,0	2,0	1,8	1,8	1,6	-17%	-10%
Utsläpp till luft av växthusgaser, transporter, ton CO ₂ e/inv	Västra Götalands läns kommuner (ovägt medel)	2,3	2,3	2,2	2,1	2,0	1,8	-19%	-10%
Utsläpp till luft av växthusgaser, transporter, ton CO ₂ e/inv	Västra Götalandsregionen	1,6	1,7	1,6	1,5	1,5	1,3	-19%	-11%
		2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Utsläpp av växthusgaser per kommun	Alla MÖS-kommuner	8,7	9,0	8,8	8,5	8,4	7,9	-9%	-6%
Utsläpp av växthusgaser per kommun	Falköping	6,9	6,8	6,8	6,6	6,6	6,4	-7%	-3%
Utsläpp av växthusgaser per kommun	Hjo	6,3	6,1	6,2	5,6	5,6	5,4	-14%	-4%
Utsläpp av växthusgaser per kommun	Karlsborg	4,9	4,5	4,5	4,1	4,1	3,8	-22%	-7%
Utsläpp av växthusgaser per kommun	Skövde	11,8	12,4	12,0	11,7	11,5	10,6	-10%	-8%
Utsläpp av växthusgaser per kommun	Tibro	3,4	3,3	3,3	3,0	3,0	2,9	-15%	-3%
Utsläpp av växthusgaser per kommun	Västra Götaland	6,1	6,2	5,8	5,2	5,7	5,3	-13%	-7%
Utsläpp av växthusgaser per kommun	Riket	5,2	5,0	4,9	4,4	4,5	4,3	-17%	-4%

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL”), its global network of member firms, and their related entities (collectively, the “Deloitte organization”). DTTL (also referred to as “Deloitte Global”) and each of its member firms and related entities are legally separate and independent entities, which cannot obligate or bind each other in respect of third parties. DTTL and each DTTL member firm and related entity is liable only for its own acts and omissions, and not those of each other. DTTL does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about to learn more.

Deloitte provides industry-leading audit and assurance, tax and legal, consulting, financial advisory, and risk advisory services to nearly 90% of the Fortune Global 500® and thousands of private companies. Our professionals deliver measurable and lasting results that help reinforce public trust in capital markets, enable clients to transform and thrive, and lead the way toward a stronger economy, a more equitable society and a sustainable world. Building on its 175-plus year history, Deloitte spans more than 150 countries and territories. Learn how Deloitte’s more than 415,000 people worldwide make an impact that matters at www.deloitte.com.

Our advice is prepared solely for the use of the client. You may not disclose it or its contents to any other person without our prior written consent. No other person may rely on the advice and we accept no responsibility to any other person.

© 2024 For more information, contact Deloitte AB.